

Összefoglaló áttekintés

A konszenzus konferencia egy olyan különleges eszköz, amelyet mindenekelőtt az előrelépés előmozdítására használnak fel az olyan komplex kérdések terén, ahol a közös nézetek és az általános egyetértés hiánya hátráltatja a politikai előrehaladást. Az alábbi jelentésben foglalt politikai javaslatok a hajléktalanság témáját tárgyaló 2010-es Európai Konszenzus Konferencia¹ eredményei, melyek mögött egy független döntéshozó testület hat fő kérdésben megfogalmazott következtetési húzódnak meg. Az említett politikai javaslatok elsődleges célja, hogy az Európai Unió, és ezen belül is elsősorban az új Európa 2020 stratégia², és a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni európai platform³ keretein belül szilárd alapot biztosítsanak a hajléktalansággal kapcsolatos kérdésekben tett folyamatos és erőteljes előrelépéshez.

Az **1. fő kérdésre („Mit jelent a hajléktalanság?”)** adott válaszában a döntéshozó testület a hajléktalanság általában használt meghatározásait – köztük az utcán alvást – egymással összevetve arra a következtetésre jut, hogy a hajléktalanság egy olyan rendkívül komplex, dinamikus és sokrétű folyamat, amely az oda vezető és onnan kivezető utak számos fajtáját, és az egyének és csoportok különböző rétegeit takarja. A döntéshozó testület „A hajléktalanság és a lakhatásból való kirekesztettség európai tipológiájának” (ETHOS)⁴ elfogadását javasolja, amelyet 2005-ben a FEANTSA terjesztett elő a hajléktalanság általános keretmeghatározásaként. Az ETHOS az „otthon” fizikai, szociális és jogi dimenzióinak meghatározása útján alakítja ki a hajléktalan embereket szituációjuk alapján az alábbi négy fő csoportba soroló széles körű tipológiát: fedélnélküliség, lakástalanság, bizonytalan lakáshelyzet és elégtelen lakáskörülmény.

A **2. fő kérdésre („Valószerű célkitűzés-e a hajléktalanság megszüntetése?”)** adott válaszában a döntéshozó testület a célkitűzések olyan szintjét irányozza elő, amely megfelelően alá kell hogy támassza az EU-szinten kidolgozott, átfogó hajléktalansági stratégiát. A testület megállapítása szerint a hajléktalanság olyan súlyos igazságtalanság, és az alapvető emberi jogok megsértése, amely megszüntethető, és amelyet meg is kell szüntetni. Tagadhatatlan ugyan, hogy mindig is lesznek olyan emberek, akikre potenciálisan kihathatnak a hajléktalansághoz vezető folyamatok, a testület mégis arra a következtetésre jut, hogy a nemzeti/regionális szintű, integrált hajléktalansági stratégiák keretében tett megelőzési és beavatkozási intézkedések egyrészt megelőzhetik a hajléktalanná válást, másrészt pedig gyors és hosszú távú megoldást kínálhatnak a hajléktalanság problémájával szembesülőeknek. A testület ennek megfelelően arra az álláspontra helyezkedik, hogy a hajléktalanság fokozatosan visszaszorítható, és végső soron megszüntethető, és néhány olyan specifikus célkitűzést is előír, amelyet mindenképpen teljesíteni kell ahhoz, hogy a hajléktalanság megszüntetése terén előrelépést érhesünk el.

A **3. fő kérdésre („A lakhatásközpontú megközelítések-e a leghatékonyabb módjai a probléma felszámolásának?”)** adott válaszában a döntéshozó testület a hajléktalansággal kapcsolatos problémák elsődleges megoldásának számító menedékhelyek és átmeneti szállások alkalmazásáról a „lakhatásközpontú” megközelítések alkalmazására való áttérésre szólít fel. Ez konkrétan az állandó lakhatás hozzáférhetőségének növelését, illetve a megelőzés és az otthonukban élő emberek számára szükségleteik szerint biztosított megfelelő szociális támogatás kapacitásának növelését jelenti.

A **4. fő kérdésre („Hogyan lehetne biztosítani, hogy a hajléktalanoknak is legyen beleszólásuk a szakpolitika alakításába?”)** adott válaszában a döntéshozó testület a hajléktalanokat a támogatás passzív élvezőinek tekintő megközelítésről a hajléktalanok jogait és önállóságát hangsúlyozó megközelítésre való áttérésre szólít fel. Rendkívül fontosnak tartja, hogy a hajléktalanok lehetőséget

¹ A konferenciával kapcsolatos további tájékoztatást, illetve a vonatkozó dokumentumokat az alábbi címen találja:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=88&langId=hu&eventsId=315&furtherEvents=yes>

² Elérhető: http://europa.eu/press_room/pdf/complet_en_barroso_007_-_europe_2020_-_en_version.pdf

³ Elérhető: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=hu&catId=89&newsId=959&furtherNews=yes>.

⁴ Ld. <http://www.feantsa.org/files/freshstart/Toolkits/Ethos/Leaflet/HU.pdf>

kapjanak arra, hogy ők maguk is részt vehessenek az életüket befolyásoló döntések meghozásában. A testület emellett több olyan fontos tényezőre is rávilágít, amely korlátozza a hajléktalanok politikaformáló folyamatokban való teljes körű részvételét, és javaslatokat tesz e korlátok felszámolására.

A 5. fő kérdés („Milyen mértékben kellene jogi státuszuktól és állampolgárságuktól függetlenül az embereknek hozzáférniük a hajléktalanoknak fenntartott szolgáltatásokhoz?”) a hajléktalanok számára biztosított szolgáltatások hozzáférhetőségére irányul, különös tekintettel a bevándorlóakra, és az állampolgárságuktól eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező uniós polgárokra, akik jogi vagy közigazgatási státuszuk miatt akadályokkal szembesülhetnek. A döntéshozó testület rámutat, hogy mivel a tagállamok egy részében egyre súlyosabb problémának számít a bevándorlók és az állampolgárságuktól eltérő tagállamban lakóhellyel rendelkező uniós polgárok körében tapasztalt hajléktalanság, egyre fontosabb, és egyre vitatottabb kérdéssről van szó. A testület azon az elven van, hogy az Európai Unióban senkit sem hagyhatunk nyomorba jutni, és kihangsúlyozza, hogy a jogi vagy közigazgatási státuszról függetlenül is mindig szükség van az alapvető emberi jogok tiszteletben tartására. Fontosnak tartja továbbá, hogy a jogi vagy közigazgatási státuszuk miatti hozzáférhetőségi korlátok eredményeként hajléktalansággal szembesülő bevándorlók és EU-polgárok helyzetére integrált megközelítéssel próbáljunk megoldást találni. A testület arra is rámutat, hogy e helyzet megelőzésében mennyire fontos szerepet játszik a bevándorlási politika. A hajléktalanok számára fenntartott szolgáltatásokat nem szabad szisztematikusan arra használni, hogy ily módon ellensúlyozzuk az embereket nyomorba és hajléktalanságba kényszerítő, következetlen bevándorlási politika hiányosságait. Azt sem szabad megengednünk, hogy a hajléktalanok számára fenntartott szolgáltatásokhoz való hozzáférés a migráció szabályozásának eszközeként kerüljön felhasználásra. A hajléktalanok számára szolgáltatásokat nyújtó szervezetekre nem róható ki bírság azért, mert szolgáltatást nyújtanak a szükségét szenvedőknek. A testület megállapítása szerint a kérdés jobb és pontosabb megértése érdekében mindenképpen szükség van a hajléktalanság és a migráció, illetve az Unión belüli szabad mozgás kontextusai közötti összefüggéseket vizsgáló EU-szintű tanulmányra. Fontos továbbá, hogy ez a tanulmány megfelelő figyelmet fordítson a migrációval kapcsolatos tapasztalatok nemzeti vonatkozásaira, és bizonyos női bevándorlók különleges helyzetére.

A 6. fő kérdés arra próbál választ találni, hogy „**Mi szerepeljen egy átfogó EU-stratégiában?**”. A döntéshozó testület egyértelműen arra a megállapításra jut, hogy az új Európa 2020 stratégia, és különösen a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni európai platform kontextusában mindenképpen szükség van egy olyan ambiciózus **EU-szintű hajléktalansági stratégiára**, amely megfelelő keretet biztosít a tagállamok országos/regionális stratégiáinak kidolgozásához, és felgyorsítja a hajléktalanság elleni küzdelem terén tett előrehaladást. Fontos, hogy az átfogó uniós keret és az országos/regionális stratégiák egyaránt olyan integrált megközelítést alkalmazzanak, amely egymással összefüggésben próbál megoldást találni a különböző területek, köztük a lakhatás, a szociális ügyek, az egészségügy és a foglalkoztatás problémáira. Elengedhetetlen továbbá a valamennyi érdekelt fél bevonását lehetővé tevő, megfelelő irányítás, és a bizonyítékalapú stratégiák kidolgozása, ami széles körű adatgyűjtést és kutatást, és egyértelmű célkitűzések előtérbe helyezését teszi szükségessé. A javasolt uniós stratégiai kereten belül a testület arra szólítja fel a tagállamokat, hogy tűzzenek ki konkrét dátumot az utcán alvás és a tartós hajléktalanság felszámolására. Emellett központi prioritás kell hogy legyen a hajléktalanság megelőzése, a hajléktalanok számára biztosított minőségi szolgáltatások előmozdítása és a megfizethető lakhatáshoz való hozzáférés, illetve az annak fenntartásához biztosított támogatás. Fontos, hogy az integrált hajléktalansági stratégiák tekintettel legyenek a hajléktalan népesség változó profiljára. Az EU-szinten biztosított stratégiai keretnek megfelelő monitoring keretrendszer, a szociális innovációra is kiterjedő, erős kutatási napirend, az országok közötti tapasztalat- és ismeretcsere lehetővé tevő program, a minőségi szolgáltatások előmozdítása, az uniós finanszírozási lehetőségek elérhetőségének biztosítása és a hajléktalanságot a vonatkozó politikai területeken belül főirányként érvényesítő megközelítés útján kell megfelelő támogatást, monitorozást és koordinációt biztosítani a tagállamok integrált országos/regionális stratégiáinak kidolgozásához.